

GAB

GÜNEYDOĞU ANADOLU
İHRACATÇI BİRLİKLERİ

YEŞİL BİLGİ NOTU

AB SANAYİ HIZLANDIRMA YASASI

BİLGİ NOTU-08

Eğitim ve Ekonomik Araştırmalar Şubesi

AVRUPA BİRLİĞİ SANAYİ HIZLANDIRMA YASASI

BİLGİ NOTU

- Sanayi Hızlandırma Yasası Nedir?

Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 4 Mart 2026 tarihinde yayımlanan **Sanayi Hızlandırma Yasası (*Industrial Accelerator Act*)**¹, Avrupa sanayisinin küresel rekabet gücünü artırmayı, temiz teknoloji üretimini hızlandırmayı ve stratejik sektörlerde üretimin Avrupa içinde güçlendirilmesini amaçlayan kapsamlı bir sanayi politikası girişimidir. Küresel ölçekte artan jeopolitik riskler, tedarik zincirlerinde yaşanan kırılganlıklar ve özellikle ABD ile Çin'in güçlü sanayi teşvik politikaları, Avrupa Birliği'nin sanayi politikalarında daha korumacı ve stratejik bir yaklaşım benimsemesine neden olmuştur. Bu çerçevede söz konusu düzenleme, Avrupa'nın üretim kapasitesini artırmayı ve düşük karbonlu teknolojilerde küresel liderlik hedefini desteklemeyi amaçlamaktadır.

Temiz ve dijital bir ekonomiye geçiş, Komisyonun Temiz Sanayi Anlaşması Bildirisi'nde (Clean Industrial Deal) de belirtildiği gibi, AB'nin sanayi tabanını güçlendirmek için önemli bir fırsat sunmaktadır. Ancak küresel rekabet, hızlı teknolojik değişim, yapısal maliyet

¹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/industrial-accelerator-act_en (Düzenleme, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi tarafından müzakere edilecek olup, taraflar arasında yapılacak görüşmelerin ardından düzenlemenin kabul edilmesi halinde Sanayi Hızlandırma Yasası, AB genelinde doğrudan uygulanacak bir yönetmelik olarak yürürlüğe girecektir.)

dezavantajları, yabancı sübvansiyonların artan kullanımı ve ekonomik bağımlılıkların silahlaştırılması, küresel değer zincirlerini yeniden şekillendirmektedir. Aynı zamanda yükselen jeopolitik gerilimler mevcut kırılganlıkları artırmakta ve yenilerini yaratmaktadır. Bu bağlamda AB, dayanıklılığını ve sanayi tabanını güçlendirmek, uzun vadeli rekabet gücünü güvence altına almak ve iklim geçişini endüstriyel büyümenin motoru haline getirmek için stratejik adımlar atmalıdır.

İmalat sektörü, AB'nin uzun vadeli ekonomik dayanıklılığını korumak ve iklim nötrlüğü hedefine ulaşmak için kritik öneme sahiptir. 2024 verilerine göre, sektör AB iş ekonomisinde istihdamın %18,3'ünü ve AB GSYİH'sının %14,3'ünü oluştururken, sera gazı emisyonlarının %26,2'sinden sorumludur. Bununla birlikte sektörün GSYİH'deki payı son yirmi yılda %17,4'ten %14,3'e gerilemiş, bu da AB'nin refahı ve sosyal uyumu üzerinde potansiyel yapısal riskler doğurmaktadır. Sektör, yüksek enerji maliyetleri, küresel aşırı kapasite, karbonsuzlaştırma ve teknolojik dönüşüm için yüksek sermaye ihtiyacı, düşük yatırım ve düzenleyici engeller gibi zorluklarla karşı karşıyadır.

Sanayi Hızlandırma Yasası, 2035 yılına kadar imalat sektörünün AB GSYİH'sindeki payını %20'ye çıkarmayı hedeflemektedir. Bu hedef, tüm imalat projelerinde izin süreçlerini hızlandırmak, stratejik bağımlılıkları azaltmak, istihdam yaratmak, karbonsuzlaştırmayı ve iklim performansını artırmak ve Avrupa vatandaşlarının ve şirketlerinin kritik ürün ve emtialara güvenli erişimini sağlamak yoluyla gerçekleştirilecektir. Yasada özellikle net sıfır teknolojileri, enerji yoğun endüstriler ve otomotiv tedarik zinciri gibi stratejik sektörlerin rekabet gücünün güçlendirilmesi önceliklidir.

Kritik tedarik zincirlerinin güvence altına alınamaması veya çeşitlendirilememesi, ciddi ekonomik ve toplumsal riskler yaratabilir ve AB'de kamu düzeninin bozulmasına yol açabilir. Dış kırılganlıkların azaltılması, yatırımların artırılması ve derin endüstriyel dönüşüm sürecinin

desteklenmesi açısından önemlidir. Sanayi Hızlandırma Yasası kapsamındaki stratejik sektörler, AB imalat üretiminin sınırlı bir payını oluştursa da (%15 civarında), merkezi rol oynamaktadır. Bu önem, sektörlerin toplam büyüklüğünden ziyade inşaat, ulaşım, enerji, uzay ve savunma gibi aşağı yönlü endüstriyel ekosistemlerin kritik tedarikçileri olarak oynadıkları stratejik rol ile ölçülmektedir.

Son olarak, iklim eylemine yönelik gecikmeler veya yetersiz ilerleme, ekonomik ve sosyal etkileri yoğunlaştırabilir ve sosyal istikrarı olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle Sanayi Hızlandırma Yasası, AB'nin sanayi dayanıklılığını, stratejik özerkliğini ve iklim hedeflerini güvence altına almak için hayati bir araç niteliği taşımaktadır.

- **Sanayi Hızlandırma Yasası Amaçları Nelerdir?**

- Avrupa'da üretimi yeniden büyütmek,
- Düşük karbonlu sanayiye teşvik etmek,
- Stratejik sektörlerde dışa bağımlılığı azaltmak,
- "Made in Europe" sanayi politikasını güçlendirmek,

Düzenleme, kamu alımları ve kamu teşviklerini kullanarak **düşük karbonlu ve Avrupa'da üretilmiş ürünler ile net sıfır teknolojilerine olan talebi artırmayı**, izin süreçlerini hızlandırarak yatırımları kolaylaştırmayı ve büyük yabancı doğrudan yatırımların AB'ye katma değer sağlamasını garanti altına almak için hedefli şartlar getirmeyi amaçlamaktadır. Böylece temiz ve stratejik öneme sahip sanayi ürünleri için öncü pazarlar oluşturulacaktır.

2024 yılında imalat sanayi AB GSYH'sinin %14,3'ünü oluşturmuştur. Hedef, bu oranı **2035 yılına kadar %20'ye çıkarmak** ve Avrupa'nın dayanıklılığını, rekabet gücünü ve ekonomik güvenliğini artırmaktır.

- **Sanayi Hızlandırma Yasası'ndan Beklenen Faydalar Nelerdir?**

Düzenlemenin, AB için önemli ölçüde katma değer ve nitelikli istihdam yaratması beklenmektedir.

- ✓ Yalnızca düşük karbon talep tedbirleri bile **2030 yılına kadar çelik, alüminyum ve çimento sektörlerinde 600 milyon avronun üzerinde ek değer** yaratabilir.
- ✓ Otomotiv değer zinciri genelinde bu katkı **10,5 milyar avroya** kadar çıkabilir.

Ayrıca on binlerce yeni iş yaratılması beklenmektedir:

- ✓ **85.000 iş batarya projelerinde**
- ✓ **58.000 iş güneş paneli üretiminde**

Bunun yanı sıra çelik, alüminyum ve çimento sektörlerinde temiz üretime geçiş sürecinde mevcut istihdamın korunmasına da katkı sağlanacaktır. Yabancı yatırımlar için getirilen şartlar da yerel istihdam yaratılmasını ve AB'nin üretim kapasitesinin artmasını destekleyecektir.

Dijitalleştirilen izin süreçleri sayesinde AB'deki tüm imalat sektörlerinde **240 milyon avroya kadar idari tasarruf** sağlanabilecektir.

Toplamda yasa ile:

- ✓ Enerji yoğun sektörlerde (çelik, çimento, alüminyum),
- ✓ Batarya ve araç bileşenlerinde

30,58 milyon ton karbon emisyonu azaltımı beklenmektedir.

İzin süreçlerinin hızlandırılması, toplam AB sera gazı emisyonlarının %22,5'ini oluşturan sektörlerde karbon azaltım projelerinin daha hızlı uygulanmasını sağlayacaktır.

- **Sanayi Hızlandırma Yasası hangi sektörleri kapsıyor?**

Düzenleme genel olarak **imalat sanayisini** kapsamaktadır ve özellikle şu alanlara odaklanmaktadır:

- ✓ **Enerji yoğun sektörler:**

- **Çelik ve çimento** en büyük emisyon kaynaklarıdır, kimya endüstrisi ise AB sera gazı emisyonlarına üçüncü en büyük katkıyı sağlamaktadır. **Alüminyum** aynı zamanda yüksek elektro-yoğunluğa sahip olup stratejik bir hammadde olarak kabul edilmektedir ve talebinin 2050 yılına kadar %33 oranında artması beklenmektedir. Yüksek emisyon yoğunlukları ve temiz ve dijital dönüşümdeki stratejik rolleri göz önüne alındığında, bu

sektörler talep tarafı önlemlerinin oluşturulmasında öncelikli olarak değerlendirilmektedir.

- **Otomotiv değer zinciri**

Avrupa Birliği'nin endüstriyel liderliğinin sembolü olan Avrupa otomotiv endüstrisinin rekabet gücü önemli ölçüde azaldı; Avrupa otomotiv tedarikçilerinin ortalama karlılığı 2017'de %7,4'ten 2023'te %5'e düştü ve 2024/2025'te 100.000'den fazla işten çıkarma duyuruldu. Son anketler, Avrupa otomotiv bileşen tedarikçilerinin yarısının önümüzdeki yıllarda AB'deki üretim kapasitesini azaltmayı planladığını gösteriyor. Bu düşüş, yüz binlerce işi ve Avrupa'nın endüstriyel geleceğinin bütünlüğünü tehdit ediyor.

- **Net sıfır teknolojileri**

AB'nin sıfır net emisyon teknolojilerindeki küresel üretim payı düşmekte ve üretim büyük ölçüde Çin'e bağımlıdır; pil, güneş fotovoltaik ve invertörler başta olmak üzere birçok teknoloji dış tedarikçilere dayanmaktadır. Rüzgar ve karbon yakalama teknolojileri maliyet ve kapasite sorunlarıyla karşı karşıyadır. Kararlı önlem alınmazsa AB, temiz teknoloji ithalatına daha da bağımlı hale gelecek ve stratejik sanayi gücünü kaybetme riski taşıyacaktır. Aynı zamanda Avrupa otomotiv sektörü de rekabet gücünü yitirmekte, karlılık düşmekte ve büyük iş kayıpları yaşanmaktadır; bu durum AB'nin endüstriyel dayanıklılığı ve stratejik özerkliği için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır.

Net sıfır teknolojilerinde “**Made in EU**” şartları aşağıdaki alanlar için geçerlidir:

- Bataryalar
- Batarya enerji depolama sistemleri (BESS)
- Güneş panelleri
- Isı pompaları
- Rüzgâr enerjisi
- Elektrolizörler
- Nükleer teknolojiler

Ayrıca elektrikli araçlar ve bileşenleri için de “Made in EU” hükümleri getirilmektedir.

- **Made in EU” üçüncü ülkeler için ne anlama geliyor?**

Düzenlemeye göre, Serbest Ticaret Anlaşması veya Gümrük Birliği bulunan ülkelere gelen ürünlerin de belirli koşullar altında Avrupa menşeli olarak kabul edilebilmesi öngörülmektedir. Avrupa Komisyonu, bu düzenleme ile birlikte AB'nin açık piyasa yaklaşımını sürdürmeye devam edeceğini vurgulamaktadır. Bu kapsamda, Avrupa şirketlerine kendi pazarlarında erişim sağlayan ülkelerin kamu alımlarında eşit muamele görmesi mümkün olacaktır. Ayrıca AB ile Serbest Ticaret Anlaşması veya Gümrük Birliği bulunan ülkelere gelen ürünler de belirli kriterleri karşılamaları halinde Avrupa menşeli ürün statüsünde değerlendirilebilecektir.

- Sanayi Hızlandırma Yasası'nın Diğer AB Politikaları İle Uyumlu

Sanayi Hızlandırma Yasası (IAA), AB ekonomik güvenliği, endüstriyel rekabet gücü ve karbonsuzlaştırma hedefleriyle uyumlu olarak çeşitli mevzuatları tamamlamaktadır. Yasa, Sıfır Net Emisyon Endüstri Yasası (NZIA) ile birlikte enerji yoğun sanayi ve sıfır net emisyon teknolojilerinde AB üretim kapasitesini güçlendirmekte, dayanıklı ve rekabetçi yerel değer zincirleri oluşturmayı

hedeflemektedir. Yasa, Avrupa İklim Yasası ile uyumlu olarak karbonsuzlaştırma yatırımlarını desteklerken, dijitalleşme ve veri kullanımını ön plana çıkararak otomotiv ve diğer sektörlerde izin süreçlerini basitleştirmektedir.

Düzenleme ayrıca, yakında yürürlüğe girecek ürün bazlı çevre mevzuatı, İnşaat Ürünleri Yönetmeliği, çelik sektörüne yönelik Eko tasarım yönetmelikleri, Pil Yönetmeliği ve PV modülleri için çevresel performans kurallarıyla uyumlu olup, “AB’de Üretilmiştir” gereksinimleri ve geri dönüştürülmüş içerik kullanımını teşvik etmektedir. Ayrıca düşük karbonlu ve biyolojik tabanlı çözümleri destekleyen AB Biyoekonomi Stratejisi ile de tutarlıdır.

Bu düzenleme, AB iklim mevzuatıyla tam uyumludur. AB Emisyon Ticaret Sistemi (AB ETS) ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM) ile birlikte, düşük karbonlu ürünler için öncü pazarların oluşturulmasını desteklemektedir ve enerji yoğun endüstrilerde emisyon azaltımını teşvik etmektedir. Döngüsel Ekonomi Yasası ile uyumlu olarak geri dönüşümü ve ikincil hammaddelere erişimi artırmaktadır, sektör bağımlılıklarını ve kırılabilirlikleri azaltmayı desteklemektedir.

- “Türkiye” açısından Sanayi Hızlandırma Yasası Ne Anlama Gelmektedir?

AB ile Türkiye arasında bulunan Gümrük Birliği Anlaşması’ndan dolayı, söz konusu **Made in EU** tanımına Türkiye de dahil edilebilecektir.

Bu çerçevede Türkiye’de üretilen ürünlerin de belirli koşullar altında bu kapsama girmesi mümkün olabilecektir. Bununla birlikte Avrupa Komisyonu, AB’de üretilen ürünlere ulusal muamele sağlamayan ve ayrımcılık uygulayan üçüncü ülkeleri bu kapsamın dışında bırakma yetkisine sahip olacaktır. Dolayısıyla Türkiye’de üretilen ürünlerin² “Made in EU” kapsamına

² Düzenleme, henüz "stratejik sektörleri" hedefleyen bir yasa tasarısı olduğundan, kesin HS kodları teknik eklerde veya gelecekteki uygulama yasaları aracılığıyla tanımlanacaktır.

dahil edilmesinde Türkiye ile AB arasındaki gümrük birliği ilişkisi belirleyici bir unsur olacaktır.

Sanayi Hızlandırma Yasası kapsamında hem AB'nin stratejik öncelikleri hem de Türkiye'nin ihracat ve sanayi kapasitesi göz önünde bulundurulduğunda Türkiye'yi yakından ilgilendiren sektörlerde 2025 yılında Türkiye'nin AB-27 ülkelerine yapmış olduğu ihracat verileri³ incelendiğinde ortaya çıkan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tabloda yer alan veriler incelendiğinde, Türkiye'nin ilgili sektörlerdeki ihracatının belirli sanayi alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Özellikle otomotiv, makine, elektrikli ekipmanlar ve metal sanayi sektörleri toplam ihracat içerisinde önemli bir paya sahiptir. Bu sektörler aynı zamanda Avrupa Birliği'nin sanayi politikalarında ve Sanayi Hızlandırma Yasası kapsamında stratejik öncelik verilen alanlar arasında yer almaktadır.

Sanayi Hızlandırma Yasası Kapsamında Türkiye'nin İlgili Sanayi Fasıllarında AB'ye İhracatı		
Fasıl No	Fasıl Adı	İhracat Değeri (x 1000\$)
'87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	26.561
'84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	10.427
'27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	8.294
'85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	7.963
'73	Demir veya çelikten eşya	4.671
'72	Demir ve çelik	4.657
'76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	3.280
'93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	2.106
'28	İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	1.093
'89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	1.037
'25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	919
'70	Cam ve cam eşya	797
'69	Seramik mamulleri	576
'88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar	566
'68	Taş, alçı, çimento, amiyant, mika veya benzeri maddelerden eşya	513
'29	Organik kimyasal ürünler	423
'86	Demiryolu vb hatlara ait taşıtlar ve malzemeler, bunların aksam-parçaları, mekanik trafik sinyalizasyon cihazları	311
'31	Gübreler	248
'47	Odun veya diğer lifli selülozik maddelerin hamurları, geri kazanılmış kâğıt veya karton (döküntü, kırıntı ve hurdalar)	3

³ İlgili tablo Trademap verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Veriler incelendiğinde en yüksek ihracat değerinin motorlu kara taşıtları ve aksam parçaları (Fasıl 87) sektöründe gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum Türkiye'nin otomotiv üretiminde Avrupa tedarik zincirleriyle güçlü bir entegrasyona sahip olduğunu göstermektedir. Otomotiv sektörünü makine ve mekanik cihazlar (Fasıl 84) ile elektrikli makineler ve ekipmanlar (Fasıl 85) takip etmektedir. Söz konusu sektörler, sanayi üretiminde yüksek katma değerli ve teknoloji yoğun alanlar arasında yer almakta olup Türkiye'nin AB ile sanayi ticaretinin temel bileşenlerini oluşturmaktadır.

Öte yandan demir-çelik (Fasıl 72), demir-çelikten eşya (Fasıl 73) ve alüminyum (Fasıl 76) gibi metal sanayi sektörleri de önemli ihracat kalemleri arasında yer almaktadır. Bu sektörler enerji yoğun üretim yapıları nedeniyle Avrupa Birliği'nin karbon azaltım politikaları ve sınırda karbon düzenleme mekanizması gibi uygulamalardan doğrudan etkilenme potansiyeline sahiptir. Bu çerçevede söz konusu sektörlerde düşük karbonlu üretim teknolojilerine geçişin rekabet gücünün korunması açısından kritik önem taşıdığı değerlendirilmektedir.

Tabloda ayrıca çimento, cam, seramik ve taş ürünleri gibi yapı malzemesi sektörlerinin de ihracatta belirli bir paya sahip olduğu görülmektedir. Bu sektörler de enerji yoğun üretim süreçleri nedeniyle AB'nin sürdürülebilir üretim politikalarından etkilenebilecek sektörler arasında yer almaktadır.

Bunun yanında kimya, gemi inşa, havacılık ve savunma sanayii gibi sektörler görece daha düşük ihracat değerlerine sahip olmakla birlikte stratejik ve teknoloji yoğun alanlar olarak öne çıkmaktadır. Avrupa Birliği'nin stratejik özerklik ve kritik sanayi kapasitesini güçlendirme hedefleri doğrultusunda bu sektörlerde yeni iş birliği ve yatırım fırsatlarının ortaya çıkabileceği değerlendirilmektedir.

Türkiye, Demir-Çelik, Çimento ve Alüminyum gibi enerji yoğun sektörlerde önemli bir ihracatçı konumundadır. Ayrıca otomotiv tedarik zincirinde de önemli bir üretici ve ihracatçı (motor, parça, ekipman) dır. Türkiye'de özellikle KOBİ niteliğindeki tedarikçi firmalar makine ve endüstri ekipmanları alanında AB pazarına önemli ölçüde ihracat gerçekleştirmektedir.

Düzenlemede kimya sektörü ve diğer enerji yoğun sektörler için kriterlerin genişletilebileceği belirtilmektedir. Türkiye'nin kimya ve petrokimya ürünleri ihracatında AB pazarındaki payı göz önüne alındığında, bu sektörler yakından takip edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Sanayi Hızlandırma Yasası kapsamında belirlenen sektörler, Türkiye'nin AB ile sanayi ticaretinin önemli bir bölümünün Avrupa Birliği'nin stratejik sanayi politikalarının odağında yer alan sektörlerde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum bir yandan Türkiye için Avrupa sanayi tedarik zincirleri içerisinde güçlü bir konum anlamına gelirken, diğer yandan AB'nin sanayi politikalarında ortaya çıkabilecek yeni düzenlemelerin Türkiye açısından hem fırsatlar hem de rekabet baskıları yaratabileceğini göstermektedir.

Yukarıda bahsi geçen sektörler ile birlikte, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne ihracatında önemli kalemlerden biri olan tekstil ihracatı da, en kritik pazarlardan biridir. Türkiye'nin 2025 yılında AB'ne 105,8 milyar dolar ihracat gerçekleştirmiş olup, AB'ne tekstil ve ham maddeleri ve hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı yaklaşık 13,6 milyar dolardır. Dolayısıyla AB, Türk tekstil ve hazır giyim sektörünün en büyük ihracat pazarı konumundadır. Avrupa Sanayi Hızlandırma Yasası, tekstil sektörünü doğrudan hedeflemese de, yeşil dönüşüm, AB içi üretimin güçlendirilmesi ve stratejik tedarik zinciri politikaları nedeniyle tekstil sektöründe üretim

standartları ve rekabet koşulları ve değer zinciri üzerinde dolaylı etkiler yaratacaktır. Türkiye için ise sürdürülebilir üretime uyum sağlayan firmalar açısından AB pazarında yeni fırsatlar oluşturma potansiyeli bulunmaktadır. Örneğin AB'nin tedarik zincirlerini Çin veya Güneydoğu Asya yerine coğrafi olarak yakın ülkelerde kurmak istemesi Türkiye'nin lojistik yakınlık, hızlı üretim avantajı ve Gümrük Birliği'nden kaynaklanan konumu dolayısıyla Türkiye için bir fırsat yaratabilir. Özellikle bu durum fast fashion ve teknik tekstilde Türkiye'nin rolünü öne çıkarabilir.

Diğer taraftan, AB'nin geçirdiği yeşil dönüşüm sürecinde enerji yoğun üretimin azaltılması ve düşük karbon emisyonun sağlanması önemli bir yere sahiptir. Tekstil sektörünün boya, apre, kimyasal işlem nedeniyle enerji yoğun ve yüksek karbon üretimine sebep olan bir sektör olması Türkiye'deki üreticiler ve ihracatçılar için AB pazarında dezavantaja neden olmaktadır.

Sanayi Hızlandırma Yasası, üretimin Avrupa Birliği içinde gerçekleştirilmesini teşvik eden bir sanayi politikası yaklaşımı ortaya koymaktadır. Bu kapsamda AB fonları, enerji teşvikleri ve yatırım destekleri sayesinde bazı üretim faaliyetlerinin Polonya, Romanya, Bulgaristan ve Portekiz gibi AB ülkelerine kayması söz konusu olabilir. Bu durum özellikle belirli kumaş üretimlerinin Türkiye'den AB içindeki üretim merkezlerine yönelmesine neden olabilecek bir risk oluşturmaktadır.

Bununla birlikte teknik tekstiller alanında Türkiye için önemli fırsatlar da bulunmaktadır. Otomotiv tekstilleri, savunma tekstilleri, filtre kumaşları ve kompozit tekstiller gibi ürünleri kapsayan teknik tekstiller, yüksek teknoloji ve uzmanlık gerektiren stratejik alanlar arasında yer almaktadır. Türkiye'nin bu alanlarda üretim kapasitesini ve teknoloji altyapısını geliştirmesi halinde söz konusu düzenleme rekabet açısından bir fırsata dönüşebilir.

AB sanayi politikasında son yıllarda öne çıkan **“Made in Europe / Made in EU” yaklaşımı** ile kamu alımlarında değerlendirme kriterlerini genişletmeye başlamıştır. Yeni yaklaşım kapsamında ihalelerde yalnızca fiyat değil aynı zamanda aşağıdaki unsurlar da dikkate alınmaktadır:

- Avrupa'da üretim yapılması
- Düşük karbonlu üretim süreçleri
- Tedarik güvenliği
- Ticari karşılıklılık (reciprocity)⁴

Türkiye ile AB arasında **Gümrük Birliği** bulunmakla birlikte kamu alımlarını kapsayan bir anlaşma bulunmamaktadır. Ayrıca Türkiye, “Dünya Ticaret Örgütü Kamu İhaleleri Anlaşması. (WTO Agreement on Government Procurement)” anlaşmasına da taraf değildir. Bu nedenle Türk firmaları AB kamu alımlarına tam erişim imkanına sahip değildir.

⁴ Ticari karşılıklılık ilkesi, bir ülkenin AB şirketlerine kamu ihalelerinde eşit erişim sağlamaması durumunda, AB'nin de o ülke şirketlerine kendi kamu ihalelerinde aynı düzeyde erişim sağlamama hakkına sahip olmasını ifade etmektedir. Bu kapsamda yürürlüğe giren **International Procurement Instrument**, AB şirketlerinin üçüncü ülkelerdeki kamu ihalelerine erişimini artırmayı amaçlamaktadır. Eğer AB firmaları bir ülkede kamu ihalelerine yeterli erişim sağlayamıyorsa, AB söz konusu ülke firmalarının Avrupa'daki kamu alımlarına erişimini sınırlayabilmektedir.

Türkiye’de kamu alımlarında ise yerli üretimi destekleyen bazı uygulamalar bulunmaktadır. Bunlar arasında:

- yerli malı lehine %15’e kadar fiyat avantajı
- belirli alımlarda yerli üretim şartı
- teknoloji transferi gereklilikleri gibi düzenlemeler yer almaktadır.

Bu uygulamalar Kamu İhale Kanunu ve Sanayi İşbirliği Programı kapsamında yürütülmektedir.

AB perspektifinden bakıldığında Türkiye pazarı, AB firmalarına tam olarak açık bir kamu alımları pazarı olarak değerlendirilmeyebilir. Bu durum AB’nin kamu alımlarında Türk firmalarını “öncelikli tedarikçi” olarak değerlendirmemesi riskini doğurabilir.

• Değerlendirme

Söz konusu düzenleme, Avrupa Birliği ile güçlü ticari ilişkileri bulunan ülkeler açısından önemli etkiler doğurma potansiyeline sahiptir. Türkiye açısından değerlendirildiğinde, AB’nin kamu alımlarında yerli üretimi teşvik eden politikaları ve stratejik sektörlerde Avrupa merkezli üretim yaklaşımı bazı sektörlerde rekabet koşullarını etkileyebilir. Özellikle otomotiv, demir-çelik, makine, enerji ekipmanları ve temiz teknoloji üretimi gibi alanlarda faaliyet gösteren ihracatçı firmalar açısından düzenlemenin yakından takip edilmesi önem taşımaktadır. Bununla birlikte yeşil dönüşüm, düşük karbonlu üretim ve sürdürülebilir tedarik zincirleri gibi alanlarda uyum sağlayan firmalar için yeni iş birlikleri ve yatırım fırsatları da ortaya çıkabilir.

Sanayi Hızlandırma Yasası kapsamındaki ürünlerde Türkiye’nin AB’ye ihracatı yaklaşık **31,9 milyar dolar** olup bu değer toplam ihracatın yaklaşık **%11’ine** karşılık gelmektedir. Bu nedenle AB sanayi politikalarında yaşanan değişimler Türkiye ekonomisi ve ihracat yapısı üzerinde doğrudan etkiler yaratma potansiyeline sahiptir. Düzenleme kapsamında Avrupa Birliği sanayi politikalarının Türkiye üzerindeki etkileri kısa, orta ve uzun vadede farklı dinamikler ortaya çıkarabilir.

- **Kısa vadede (0–5 yıl)** Türkiye’nin avantajlı konumunu koruması beklenmektedir. Avrupa Birliği’nde üretim kapasitesinin sınırlı olması ve birçok sektörde dış tedarike olan bağımlılığın devam etmesi nedeniyle Türkiye, özellikle tekstil ve sanayi ürünlerinde önemli bir tedarikçi olmaya devam edecektir.
- **Orta vadede (5–10 yıl)** ise Avrupa Birliği’nin sürdürülebilir üretim politikalarını daha güçlü biçimde uygulamaya koyması beklenmektedir. Bu süreçte karbon sertifikaları, sürdürülebilir üretim standartları ve dijital ürün pasaportu gibi uygulamaların yaygınlaşması üretim maliyetlerini artıracak ve ihracatçı firmalar açısından yeni uyum gereklilikleri ortaya çıkarabilecektir.
- **Uzun vadede (10 yıl ve sonrası)** Türkiye’nin rekabet gücünü koruyabilmesi için iki temel stratejik seçenek öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki yüksek teknoloji ve katma değerli tekstil üretimine yönelmek, ikincisi ise Avrupa pazarına daha yakın üretim modelleri geliştirerek AB içinde yatırım ve üretim kapasitesi oluşturmaktır.

Bu çerçevede Türkiye açısından dört kritik risk alanı öne çıkmaktadır:

- Karbon maliyetlerinin artması
- Sürdürülebilirlik ve çevresel sertifikasyon gereklilikleri
- Avrupa Birliği içinde üretimi teşvik eden politika ve teşvik mekanizmaları
- Kamu alımlarında yerli üretim tercihinin güçlenmesi

Bu gelişmeler çerçevesinde Avrupa Birliği'nin "Made in Europe" yaklaşımı, Türkiye'nin kamu alımları piyasasını AB'ye açmaması durumunda, AB'nin kamu alımlarında Türk firmalarını "Made in Europe" kapsamı dışında değerlendirmesi problemini ortaya çıkarabilir. Kamu alımları, hizmet ticareti, sanayi teşvikleri ve üretim yeri şartları gibi alanlar Türkiye ile AB arasındaki mevcut Gümrük Birliği kapsamına dahil değildir. Bu durum, AB'nin yeni sanayi politikaları çerçevesinde tarifeler uygulamadan da sanayi üretimini koruyabilmesine olanak tanımaktadır. Böyle bir durumda ortaya çıkan tablo "gümrüksüz ancak avantajlı olmayan erişim" şeklinde tanımlanabilir.

Öte yandan bazı ülkeler, Avrupa Birliği ile imzaladıkları Serbest Ticaret Anlaşmaları kapsamında belirli sektörlerde kamu alımlarını karşılıklı olarak açabilmektedir. Bu çerçevede Mercosur ülkeleri veya Hindistan gibi aktörlerin belirli alanlarda kamu alımlarına erişim sağlayabilmesi mümkün olabilmektedir. Bununla birlikte, Türkiye, AB ile Gümrük Birliği içinde olmasına rağmen kamu alımlarına erişimi sınırlı olan bir ülke konumunda kalabilir. Başka bir ifadeyle Türkiye'nin AB ile sanayi ticareti entegre olmasına rağmen AB'nin yeni sanayi politikalarının bazı alanlarında sistem dışında kalma riski ortaya çıkabilir. Bu çerçevede Gümrük Birliği'nin modernizasyonu ve kapsamının genişletilmesi önem kazanmaktadır. Kamu alımları, hizmetler ve dijital ticaret alanlarının da kapsama dahil edilmesi durumunda Türkiye'nin AB kamu ihalelerine erişimi artabilecek ve karşılıklılık sorunu önemli ölçüde ortadan kalkabilecektir.

Sonuç olarak Sanayi Hızlandırma Yasası, Avrupa Birliği'nin sanayi politikalarında daha stratejik, rekabet odaklı ve sürdürülebilir bir yaklaşım benimsediğini göstermektedir. Düzenleme, Avrupa'nın temiz teknolojilerde üretim kapasitesini artırmayı ve küresel rekabet gücünü güçlendirmeyi hedeflerken, aynı zamanda tedarik zincirlerinin dayanıklılığını artırmayı amaçlamaktadır. Türkiye'de faaliyet gösteren ihracatçı firmaların bu yeni politika çerçevesini yakından takip etmeleri, sürdürülebilir üretim yatırımlarını hızlandırmaları ve Avrupa pazarındaki değişen düzenlemelere uyum sağlamaları, orta ve uzun vadede rekabet avantajı açısından önem arz etmektedir.